

Maži darbeliai virsta dideliais darbais

Vaikams maždaug nuo trejų metų būna periodas, kai nori padėti mamai tvarkyti namus, gaminti valgyti. Būtinai leiskite valyti dulkes, su skudurėliu plauti grindis. Tokio amžiaus mažyliams viskas atrodo įdomu ir patrauklu, o pati veikla - tarsi žaidimas. Žinoma, nei trejų, nei penkerių metų pyplys neišplaus grindų taip, kaip suaugęs, betgi svarbiausia, kad tai daro!

Klaida: Dažnai mamai neužtenka kantrybės laukti, kol mažylis nuvalys dulkes. Arba pamačiusi, kad blogai tai daro, atima skudurėlį ir nuvalo pati. Jei erzina, paliktas dulkeles nuvalykite, kai mažylis nematys. Arba valykite jas kartu ir aiškinkite, kaip tai daryti. Tai geriausias būdas išmokyti mažylį atlikti darbą iki galo. Bet nepamirškite, kad trejų-penkerių metų vaikas negali ilgai sukaupti dėmesio ties vienu darbu.

Kokius darbus gali nudirbti vaikas

- * Trejų metų vaikas jau gali pasidėti žaislus į vietą, nusirengti, apsirengti, susilankstyti drabužius;
- * Penkerių gali pasikloti lovą (aišku netobulai), išsiplauti lėkštę;
- * Pirmokas sugeba sutvarkyti savo kambarį, susidėlioti daiktus, užsirišti batus, pasiimti maisto iš šaldytuvo, susitepti sumuštinį, padėti mamai tvarkytis, plauti indus.

Kaip pasiekti to, kad vaikai atlikinėtų savo pareigas namuose be priminimų ir su malonumu?

Įdėmiai apžvelkite visus namus, užmesdami akį net į tamsiausias ir sunkiausiai prieinamas vietas, ir užrašykite VISUS darbus, kuriuos būtina atlikti tam, kad namai išliktų tvarkingi ir jaukūs. Užsirašykite viską:

? palaistyti gėles virtuvėje;

? iškraustyti maišą su produktais, išdėstant juos ant virtuvinio stalo;

? sutvarkyti avalynę, išmėtytą po priėškambarį, ir išdėlioti ją lentynose taip, kad, aulinukai, bateliai, batai ir šlepetės stovėtų, kaip kareiviai rikiuotėje;

? surinkti nuolat po namus išsimėtančius rašiklius ir pieštukus į jiems priklausančią vietą;

? žiūrėti, kad televizoriaus pultelis nedingtų nuo naktinio staliuko;

Tokio sąrašo gudrybė ta, kad, kad Jūs aiškiai matysite, ką atliekate namuose, ką reikia atlikti ir ko atlikinėti taip nesinori, bet yra būtina. O taip pat, kurioje namų vietoje susikaupia didžiausia netvarka, kurios, kaip pastebėsite, nėra kam tvarkyti. taip, rūpinatės Jūs. Žinoma, jeigu indų plovimo neišsirinks kažkas iš namiškių.

✓ Pareigų pasidalinimas

Dabar pasiekėme kūrybinį pergalingo žygio link pareigų pasidalinimo etapą. Susėdate visi kartu. Perskaitote sąrašą. Po to pasiūlote vaikams (pageidautina, ir vyrui) išsirinkti tas pareigas, kurias jie atlikinės ir atlikinės SU MALONUMU. Atkreipkite dėmesį: nereikia nieko versti. Jūs pateikiate namiškiams nenuginčijamą faktą – dabar jie turi pareigas. Ir jie turi – būtent dabar – nepakartojamą galimybę išsirinkti tinkamesnę darbą. Replikos „Aš nenoriu nieko daryti“ arba „Kodėl?!“ nesvarstytinos. Žaidimo taisyklės pasikeitė ir dabar Jūs vadovaujate paradui. O mylimiems žmonėms siūlote kozirius, kuriais jie žais Jūsų pasiūlytame žaidime.

✓ Kam kas patinka?

Rinkdamiesi užduotis, turėtumėte atsižvelgti į temperamentą, kasdienes pareigas, nesusijusias su namų ruoša, turimus hobiuis ir t. t. Jeigu sūnus mėgsta tvarką (tokių vaikų nedaug, bet jų yra) pasiūlykite jam sekti pietų stalo tvarką: padėti servetėlių, druskinę, dantų krapštukus ir t. t.,

priminkite, kad ant stalo negali būti šiukšlių – amžinai atsirandančių trupinių ir nešvarių indų. Tegul Jūsų sūnus visa tai sudeda į kriauklę. Net jei ši iš pradžių atrodys nešvarių indų kapavieta, Jūs vis vien išlošite. Todėl, kad Jums nereikės tvarkyti stalo. Jums liks tik indai.

Jeigu vaikui patinka valyti dulkes, pasiūlykite jam valyti langus ir palanges. Be to, tai nedidelės apimties darbas, kurio rezultatai akivaizdžiai matomi. Ir ne tik valyti, o prižiūrėti, kad langai nuolatos būtų švarūs. Mūsų aptariamai tvarkos palaikymo namuose temai svarbu ne tiek tai, kad vaikui išsivystytų įprotis tvarkytis, kiek tai, kad jam išsivystytų įprotis džiaugtis tvarkos rezultatais. O taip pat svarbu, kad vaiko sąmonėje formuotųsi atsakingumo jausmas – turbūt svarbiausias įgūdis, kurį vaikas turi išvystyti. Tegul švari palangė, už kurią atsakingas vaikas, tampa jam mažu žingsneliu atsakomybės įgijimo link.

Tegul vaikai dalyvauja pareigų paskirstymo procese. Tai žaidimas, o ne bausmė. Jeigu Jums atrodo, kad pačiam mažiausiam šeimos nariui nėra tinkamų darbų, kad jis pernelyg mažas, atlikti net paprasčiausią darbą, išskaidykite kelis darbus į mažesnes dalis. Ir pasiūlykite imtis kažko nedidelio. Net tuo atveju, jei mažylis atsakys už tai, kad išplauti indai būtų sudėlioti į vietas, jam tai bus svarbus įsitraukimas į bendrą tikslą. Atsiminkite, kad paskirstydami namų ruošos pareigas, Jūs dovanojate dovaną ne tik sau, bet ir savo artimiesiems. Jūsų sutaupytas laikas, jėgos, nervai dabar priklausys brangiausiems žmonėms, o ne buičiai.

✓ Pirmą kartą kartu su mama

Neverta tikėtis, kad vaikas iš karto įgyvendins tai, ką Jūs jam paskyrėte. Greičiausiai taip nebus. Todėl, turėtumėte pirmąją užduotį atlikti kartu su juo nuo pradžios iki pabaigos. Reikia nuvalyti dulkes nuo palangės? Parodykite, kur guli kempinė ir kur ji vaiko nuo šiol lauks, paaiškinkite, kad ją reikia sušlapinti, išgręžti, nuvalyti dulkes, po to vėl perplauti, išgręžti ir tik tada darbas bus baigtas. Vaikas turi teisę žinoti, kaip teisingai dirbti ir kaip sutvarkyti reikmenis, skirtus tvarkymui, pabaigus darbą. Bet jis neprivalo iš karto žinoti, kaip kas daroma.

Su mama pradėti darbus apsimoka dar ir dėl tos paprastos priežasties, kad ji žino, kur viskas sudėta ir kaip, idealiu atveju, turi atrodyti tvarkoma vieta. Net jeigu nusprendėte savo 12-metei atžalai patikėti skalbimą automatine mašina, iš anksto paaiškinkite: kaip rūšiuoti skalbinius, kodėl kai kuriuos skalbinius reikia išversti į blogąją pusę, kurie mygtukai skirti skalbimui, o kurie – gręžimui. Net jeigu vaikas daug kartų yra matęs šią procedūrą, atliekamą Jūsų,

pakartokite su juo visus žingsnius iš naujo, kad paskui nepyktumėte ant vaiko dėl to, ko pati nesusiprotėjote papasakoti.

✓ Kiekvienam „ačiū“ – savo vieta ir laikas

Būtinai dėkokite, girkite ir pažymėkite, kiek tai, kad Jūsų vaikas Jums padeda, svarbu asmeniškai Jums, kiek daug laiko ir jėgų sutaupo tai, kad Jūsų atžalos prisiėmė kai kurias pareigas. Ypač pradžioje! Tėvai dažnai klausia: „Kam gi aš girsiu vaiką? Juk manęs niekas negiria už tai, kad aš kasdien visiems gaminu pusryčius, pietus, vakarienę. O ir už švarius indus niekas nepadėkoja...“

Nedėkoja, vadinasi – neišmokėte.

Dėkingumą, kaip ir bet kurį kitą įgūdį, galima suformuoti. Sakykite „ačiū“ savo vaikams už jų vargą, už greitą pareigų atlikimą. Bet sakykite tuo atveju, jei tas vargas buvo naudingas Jums ir Jūsų šeimai. Žodelis „ačiū“ arba bet kokia kitokia padėka turi didžiulę jėgą. Bet tik tada, kai skamba vietoje ir laiku. Kai parodote, kad Jūs iš tiesų įvertinate pagalbą, pastebėjote ją, kad matote rezultata, kuris visiems labai reikalingas.

✓ Procesas pradėtas!

Pasiruoškite tam, kad pirmąsias dvi savaites (galbūt tai nutiks anksčiau) Jums teks priminti vaikui, kad jis prisiėmė būtent vienas ar kitas pareigas. Nepraleiskite nė vienos dienos. Labiau rūpinkitės ne vaiku, o – savimi. Jūsų užduotis – padėti vaikui susikurti įprotį, tokį, kaip valytis ryte dantis ar klotis lovą. Jūsų devizu turi tapti: „Iš pradžių namų ruoša, o po to – visa kita!“. Tegul vaikai pripranta, kad žaisti galima tik po to, kai atliekamos pareigos namuose. Ir žaidimas turėtų būti vaiko suvokiamas, kaip apdovanojimas už įdėtą darbą, kurį sau leisti gali kiekvienas žmogus.

Žinoma, gali būti išimčių. Neverta įvedinėti teroro ir represijų. Jeigu šiandien vaikas grįžo iš mokyklos pavargęs ir nori išsimiegoti, verta sutikti su tuo. Tačiau jis turi žinoti, kad jo pareigų dėl to niekas neatšauks. Jos lieka jo atsakomybe ir turės būti įvykdytos artimiausiu metu. Nejaugi mama eina į svečius, iš anksto nepasirūpinusi tuo, ką, jai išėjus, valgys vaikai? Nejaugi ji neplaus indų, jeigu šie nešvarūs ir nėra iš ko valgyti? Tai jos pareigos ir noras atlikti kažką svarbaus ir reikalingo savo artimiesiems. Taip pat ir vaikai. „Ką vardan namų šiandien nuveikei Tu? Aš atlikau tai, tai ir štai šitai. O Tu – ką?“ Tegul vaikas pripranta prie to, kad jis lygiai toks pat šeimos narys su savo teisėmis ir pareigomis. Kad jis taip pat įneša savo indėlį į šeimos

kasdienybę. Kad nuo jo daug kas priklauso. Ir tai jis gali suteikti, sulaukdamas padėkos už savo darbą ir pasijusdamas reikalingu. Šeima – tai bendri namai. O ne vieta, kurioje tėvai atlieka aptarnaujančiojo personalo vaidmenį.

✓Netvarkos neišvengsi

Turbūt, nemaloniausia vykdant bet kokią veiklą – nesvarbu, ar tai namų ruoša, ar verslas – netvarka. O išmokyti jos išvengti – o dar geriau, – nesukurti, yra Jūsų pareiga. Apžiūrėkite savo dokumentus, kitus daiktus, smulkmenas, kurie susikaupia vienoje vietoje ir guli nepajudinamoje krūvoje, kurios sutvarkyti niekaip neprisiruošiate. Vaikams taip pat kyla panašių nesklandumų. Po dviejų savaitių pastebėsite, kad paskirtos vaikams pareigos atliekamos ganėtinai tinkamai. Tačiau yra darbų, kurie „nesidirba“.

Pavyzdžiui, stalo tvarkymas vaikų kambaryje turi susidėti iš kelių operacijų. Tarkime, tokių: konstruktoriaus detalių sudėliojimas į dėžutes, knygos, sudėliojamos į vietas, kanceliarinės priemonės turi teisę užimti savo vietą pieštukinėje, o, pabaigai, stalas galutinai sutvarkomas iki blizgesio. Kiekvieną operaciją galima pasiskirstyti per dienas. Galite įsigyti arba patys pasigaminti įvairių spalvotų dėžučių, ant kurių bus užrašyta, kas būtent jose turi atsidurti tvarkant. Vaikui bus paprasta ir lengva į jas sudėlioti savo daiktus

Yra ir dar vienas būdas. Mokėti pinigus arba paskirti apdovanojimus, užrašinėti žvaigžduotes, balus – už sunkiausių, vaikų akimis žiūrint, darbų. Atminkite, kad sukurdami sistemą ir pirmomis dienomis sekdami jos veikimą, Jūs kuriate pamatus iš įgūdžių, kurie pravers Jūsų vaikui suaugus. Ir ši konstrukcija turi būti ne tik tvirta, bet ir labai lanksti. Neverta reikalauti vieno ir tų pačių pareigų vykdymo. Jos gali varijuoti, kisti, įgauti žaidimo formą, kad darbai neatsibostų savo vienodumu. Tokiu būdu, supažindinsite vaiką su daugeliu namų ruošos darbų, kad, užaugęs, jis vieną kartą nenuleistų rankų, tardamas: „Turbūt aš niekada neišmoksiu su tuo tvarkytis“.

Nėra ir negali būti tingių vaikų! Yra tėvai, kuriems trūksta laiko paversti auklėjamąjį procesą įtraukiančiu ir įdomiu žaidimu.

